

вправ, тому найефективнішим, кращим та правильним є паралельне удосконалення методологічного, організаційно-правового та матеріально-технічного забезпечення вогневої підготовки. Це спричинить не лише зміну норм витрати боєприпасів на бойову підготовку, а й збільшення кількості практичних занять з вогневих дисциплін з використанням новітніх методик навчання як у навчальних закладах, так і у практичних органах.

Список бібліографічних посилань

1. Воробець Х.О. Використання новітніх методик під час викладання дисципліни «Вогнева підготовка» у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання. Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України : зб. наук. пр. МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2019. 364 с. С. 316–318.

2. Бондаренко В.В. Професійна підготовка працівників патрульної поліції: зміст і перспективні напрями : монографія. Київ : ФОП Кандиба Т.П., 2018. 524 с.

3. Семенюк В.І., Лавров О.Ю., Гришин М.В., Руденко М.М., Кравчук А.М. Комплексний підхід до навчання вогневої підготовки з використанням інноваційних технологій. *Системи озброєння і військова техніка*. 2015. № 1(41). С. 186–190.

4. Гурський В.Є. Теоретичне обґрунтування використання імітаційних засобів для розвитку професійно важливих якостей працівників спецпідрозділів Міністерства внутрішніх справ України. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. 2013. Випуск 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2013_3_28 (дата звернення: 28.04.2022).

Отримано 01.05.2022

УДК 355.541.2

ЛУЦЕНКО І. С.,

старший викладач кафедри вогневої підготовки факультету № 3
Харківського національного університету внутрішніх справ;

<https://orcid.org/0000-0003-4230-2675>;

ПАБАТ О. В.,

старший викладач кафедри вогневої підготовки факультету № 3
Харківського національного університету внутрішніх справ;

<https://orcid.org/0000-0001-9692-6788>

ДОЦІЛЬНІСТЬ УВЕДЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ КІНЕСТЕТИЧНОГО ТА ДИСКРЕТНОГО НАВАНТАЖЕННЯ У СТІЛЕЦЬКІ ВПРАВИ

У своїй професійній діяльності правоохоронці стикаються з необхідністю застосування та використання вогнепальної зброї. Закріпленню вогнепальної зброї за поліцейським передують складання численних заліків, що визначають як теоретичні знання заходів безпеки при поводженні зі зброєю та боєприпасами, порядку та правил її застосування, матеріальної частини зброї, так і практичні навички з виконання нормативів з вогневої підготовки та виконання стрілецьких вправ.

У системі вогневої підготовки максимальна увага приділяється проведенню навчальних стрільб незалежно від того, де відбувається проведення занять (ВУЗ чи стрільби у межах службової підготовки). Основним документом, який регламентує проведення таких занять є Курс стрільб. У ньому розглянуті усі питання, що стосуються проведення стрільб, та наведені конкретні стрілецькі вправи, спрямовані на розвиток, підтримання та покращення якостей, необхідних професійному стрільцю.

Проте, не дивлячись на велику кількість стрілецьких вправ (підготовчих, статичних, динамічних, одиночних, групових), розміщених у Курсі стрільб, є види навантаження

на стрільців, які не передбачені цим документом, та разом із тим є достатньо потужним фактором, спроможним вплинути на результативність ураження цілі.

У рамках службової підготовки ми присвячуємо багато часу фізичній культурі, намагаючись розвивати силу, спритність та витривалість. Проте, упускається той факт, що так звані «тепличні» умови тирів ніколи не відповідають реальним обставинам застосування чи використання вогнепальної зброї. Особливо це стосується невидимих для пересічної людини часток інформації, які стрілець, перед відкриттям вогню, має помітити, передбачити, вірно інтерпретувати, зводячи усе у єдиний масив. Крім того, необхідно пам'ятати про те, що час, відведений на прийняття рішень та оцінку обстановки, є обмеженим.

Усі перелічені вище фактори здійснюють вплив на стрільця, в зв'язку з чим зростає вірогідність прийняття хибного рішення чи втрати безцінного часу, який стрілець витрачає на обробку наявного масиву інформації. А втрата часу або не правильне рішення можуть коштувати життя. Для того, щоб навчити стрільця ефективно працювати на межі когнітивного навантаження достатньо урізноманітнити стрілецькі вправи Курсу стрільб шляхом доповнення їх доволі нескладними вправами.

Виходячи із особливостей сприйняття інформації людей можна поділити на візуалів (ті, які більшу частину інформації сприймають через органи зору), аудіалів (ті, які більшу частину інформації сприймають через органи слуху), кінестетиків (сприймають інформацію тактильно) та дискретів (люди, у яких сприйняття інформації краще відбувається через логічне осмислення, за допомогою цифр, знаків і логічних доводів).

Виходячи з вищевказаних типів сприйняття інформації, можемо зробити висновки про те, що потік інформації, який надходить певним каналом сприйняття, є навантаженням того чи іншого типу. Наприклад: кінестетичним навантаженням є потік інформації, що надходить при тактильному контакті. Дискретне навантаження – це потік інформації, при якому доводиться сприймати данні шляхом інтерпретування цифр або письмових символів, робити логічні висновки.

Курсом стрільб допускається вплив на стрільця візуальним або аудіальним навантаженням (використання сирен та проблискових маячків). Проте у вказаному Курсі відсутні вправи з елементами дискретного чи кінестетичного навантаження.

Перебуваючи у тирі стрільці, у більшості випадків, знаходяться у стані «тактильного» або «умовного» спокою; тобто навіть, якщо має місце динамічна стрільба, що пов'язана з виконанням якихось дій (перезарядження, заміна магазину) стрілець все одно не відчуває кінестетичного навантаження у повній мірі – його не відволікає дотик до якихось предметів, що несподівано з'явилися (двері чи вікно, що відчинилися, склянка, що впала на ногу, бризки води на обличчя тощо). Данні обставини у реальному житті дуже заважають та можуть кардинально вплинути на результативність стрільби.

Що стосується дискретного навантаження, то за його допомогою можна змусити стрільця серйозно замислитися над тим, чи вірну ціль він вирішив уразити у певну мить. З цією метою пропонуємо використовувати ефект Струпа.

Ефектом Струпа (на честь Джона Рідлі Струпа) називають затримку реакції людини при читанні слів, коли колір слів не співпадає з написаними словами. Наприклад: слово «червоний» написано шрифтом синього кольору. Маркування цілей у тирі з оглядом на ефект Струпа дозволить достатньо сильно зайняти увагу стрільця. А у поєднанні з кінестетичним навантаженням – стрілецькі вправи вийдуть на новий рівень, після подолання якого стрілець під час прийняття рішення на відкриття вогню зможе відчувати себе емоційно спокійнішим.

Під час участі у такого роду тренуваннях стрільці набувають спроможність стабільно вражати важкі цілі, перебуваючи під впливом значного когнітивного навантаження,

крім того, зростає результативність ведення вогню у ході виконання стандартних (звичайних для стрільця) вправ на заняттях з вогневої підготовки. Отримання зазначених навичок пов'язано із спрощенням умов виконання стандартних вправ у порівнянні із специфічними, які побудовані з урахуванням ефекту Струпа та кінестетичного навантаження. Стрілець змушений прикладати більше зусиль для досягнення відмінного результату, що у свою чергу призводить до набуття навички щодо обробки великого масиву важливої інформації, у так званому «фоновому» режимі, тобто не відволікаючись від контрольованих дій по виконанню пострілу.

Таким чином, введення елементів кінестетичного та дискретного навантаження у стрілецькі вправи надасть можливість зменшити вплив зовнішніх факторів на свідомість стрільця, навчить впевнено приймати правильні рішення у швидкоплинній обстановці.

Список бібліографічних посилань

1. Gluck, M. (2014). *Learning and Memory: From Brain to Behavior*. New York, NY: Worth Publishers. ISBN 978-0-7167-8654-2.

2. Paas, F.; Tuovinen, J.E.; Tabbers, H.K. & Van Gerven, P.W.M. (2003). "Cognitive load measurement as a means to advance cognitive load theory". *Educational Psychologist*. С. 63–71.

3. Луценко, І.С., Бальва А.Ф. Вплив локальної гіпотермії на результативність стрільби в умовах дефіциту часу/ І.С. Луценко А.Ф. Бальва // Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України : тез. доп. II Міжнар. наук.-практ. конф., (Харків, 21 квітня 2017 г.) / - Харків : ХНУВС, 2017. - С. 45.

4. Луценко, І.С. Ефективність ураження цілі стрільцем, який перебуває під впливом когнітивного навантаження/ І.С. Луценко // Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України : тез. доп. IV Міжнар. наук.-практ. конф., (Харків, 31 травня 2019 г.) / - Харків : ХНУВС, 2019. - С. 144.

Отримано 05.05.2022

УДК 159.9

МЕДВЕДЄВА О. В.,

кандидат соціологічних наук,

доцент кафедри педагогіки та психології факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0003-4445-7355>

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕЖИВАННЯ ГОРЯ ПІД ЧАС ВОЄННИХ ДІЙ

Відомий філософ Мераб Мамардашвілі на питання «З чого починається людина?» не задумуючись відповів: «З плачу за померлим». Смерть близької людини – це найтрагічніший екзистенціальний досвід, що охоплює усі сфери психічного буття людини: когнітивну, афективну, мотиваційну, поведінкову. Горювання – це процес, що має чотири завдання: визнати втрату, оплакати її; адаптуватись до змін у своєму житті, світогляді, самосприйнятті; створити пам'ять та знайти місце в своєму серці, для людини, що пішла з життя. Це праця, яка потребує: відповідного часу, зовнішніх і внутрішніх ритуалів, певних психологічних процесів. Втім, триваюча війна залишає по собі страшні сліди, болісні і незворотні, вносить свої корективи на кожному із цих етапів, що обумовлює актуальність представленої теми.

При переживанні втрати у людини проходить два процеси – зовнішній, який ми називаємо траур, та внутрішній – горе. Академічний тлумачний словник означає горе